

Debatavond georganiseerd door Vrouw & Maatschappij op 1 juli 2008

GENDER, ENERGIE, KLIMAAT EN MOBILITEIT

Programma

Inleiding : Minister Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare werken, Leefmilieu, Energie en Natuur sinds 2007

Solidarity in the Greenhouse? Gender perspectives on Energy and Climate Change: Ulrike Röhr, ingenieur en sociologe. Projectleider van Genanet en coördinator van de genderactiviteiten van de VN Framework convention on Climate Change

Debat: Een gendergericht klimaat-, mobiliteits- en energiebeleid.
Beleidsvoorstellen van Vrouw & Maatschappij op het vlak van energieconsumptie en -productie, mobiliteit en klimaat.

Politica's:

Joke Schauvliege, Katrien Partyka, federaal volksvertegenwoordiger, Tinne Rombouts, Vlaams parlementslid, en Brigitte De Pauw, Brussels volksvertegenwoordiger.
Specialiteit: energie

Experten:

Bram Claeys, beleidsmedewerker Bond Beter Leefmilieu, Mieke Clymans, Samenlevingsopbouw Antwerpen Provincie vzw, Griet Heyvaert, PR-manager Electrabel, Tine Tanghe, communicatiemedewerker Vlaams Energie Agentschap, Ilse Vleugels, projectmedewerker bij Mobiel 21, een vzw voor kennisontwikkeling, educatie en gedragsbeïnvloeding op het gebied van duurzame en veilige mobiliteit.

Slotwoord: Els Van Hoof, voorzitter Vrouw & Maatschappij

~~~~~

Verslag

Hilde Crevits

Minister Hilde Crevits had speciaal voor de avond de recente energiebesparingsenquête laten screenen op genderverschillen en bracht interessante cijfers mee.

Energie.

De tweejaarlijkse enquête van het Vlaamse Energie Agentschap werd voor het eerst gescreend op gender.

Hoe gaan mannen en vrouwen om met energie? Mannen en vrouwen vinden energiebesparing even belangrijk, beiden gaan naar eigen zeggen even zuinig om met energie.

Er zijn wel significante genderverschillen wat betreft praktische kennis van energiebesparende middelen zoals spaarlampen, hoogrendements-glas, energielabels op huishoudapparatuur, gsm-lader en stroomverbruik. Er is weinig kennis van de bestaande premies voor energiebesparende investeringen en mogelijkheden van fiscale aftrek. Informatie is te vinden op de website www.energiebesparen.be.

Energiebesparend gedrag vertoont daarentegen geen significante m/v-verschillen wanneer het gaat om spaarlampen indraaien, temperatuur verwarming lager zetten, letten op energieverbruik bij aanschaf toestellen. Op andere vlakken zijn vrouwen dan weer zuiniger: was drogen in droogkast / buitenlucht, computer uitschakelen na gebruik.

Waarom bezuinigen? Het financiële argument primeert zeer duidelijk op het ecologische zowel bij mannen als vrouwen.

Waarom niet bezuinigen? Het financiële argument primeert bij vrouwen: te dure investeringen schrikken vooral vrouwen af, gemakzucht, niet willen inleveren op comfort.

Wie heeft het voor het zeggen in huis? fifty/fifty, zo blijkt.

Klimaat.

Klimaatverandering en opwarming van de aarde hebben vooral effect in de ontwikkelingslanden, waar de positie van de vrouwen nog steeds sterk achtergesteld is ten opzichte van de positie van de mannen. Door de sociale rol en verantwoordelijkheden die vrouwen er vervullen in de voedselproductie, het voorzien van brandstof, water, hun centrale rol in de huishouding en de zorgverlening zal de klimaatverandering vrouwen op een andere manier treffen dan mannen. Vrouwen maken er meer gebruik van de natuurlijke omgeving om hun rol te vervullen. Als die omgeving schade oploopt worden vrouwen het eerste slachtoffer.

Beleidsinstrumenten die ingezet worden om broeikasgassen te reduceren worden vaak voorgesteld als genderneutraal. Dat is niet zo: de Marrakesch-akkoorden over landgebruik en bosbouw verbieden gebruik van hout als brandstof om ontbossing tegen te gaan, ondanks het feit dat 2 miljard vrouwen hiervan afhankelijk zijn. Hogere deelname van vrouwen in de besluitvorming in noord en zuid is essentieel.

We hebben nood aan een beleid dat zich toespitst op de specifieke rol van vrouwen. De bescherming van de natuurlijke nabije omgeving kan een belangrijke bijdrage leveren, bijvoorbeeld via herbebossing.

Spelen vrouwen een rol in de energiemarkt en het energiebeleid?

Tot in 2000 bestonden de controlecommissies voor energie, energieleveranciers, nucleaire bedrijven zo goed als alleen uit mannen. Maar er zijn tekenen beterschap te zien.

Ulrike Röhr

Ulrike Röhr, internationaal specialiste overtuigde iedereen dat er wel degelijk genderverschillen zijn op het vlak van energieconsumptie, energieproductie en de gevolgen van de klimaatsverandering.

Gender en energie

Energieconsumptie en -productie is niet genderneutraal. Een gendergericht energiebeleid is nodig.

Vrouwen vertegenwoordigen in Duitsland 20% van het totale aantal werknemers in de energie tegenover 44% in de totale industrie. Daarvan heeft 6% een technische functie, 3% zit in het management en 1% aan de top.

Energie-armoede

Gezinnen met een laag inkomen besteden onevenredig veel aan energie door slecht geïsoleerde woningen, gulzige installaties, hebben gezondheidsproblemen door verbranding van ongezonde grondstoffen.

Attitudes

Mannen staan veel positiever tegenover nucleaire energie, vrouwen zijn zich meer bewust van de risico's en problemen (opslag afval, stralingsgevaar). Houding tegenover hernieuwbare energie hangt af van de lastenverdeling in het huishouden.

Privatisering

De liberalisering van de energiemarkt in Europa ging gepaard met jobverlies en afbouw van gelijkheidsbeleid, met prijsstijgingen voor kleine consument en prijsdaling voor industriële gebruikers en met een verschuiving van de verantwoordelijkheid voor basisbehoeften van overheid naar de privé industrie.

CO2-uitstoot

De V.S. ligt op kop met 20 ton per jaar per inwoner, gevolgd door Canada met 17 ton, Rusland met 11 ton, Duitsland 10 ton. Dan komt Japan met een jaarlijkse CO2-uitstoot van 9 ton per inwoner, het Verenigd Koninkrijk met 8 ton, Italië met 7 ton, China met 3 ton en India met 1,5 ton.

Gevolgen, kwetsbaarheid en aanpassing van klimaatveranderingen in genderperspectief

Als gevolg van de verschillende sociale rol en arbeidsverdeling tussen mannen en vrouwen zijn de gevolgen van de klimaatveranderingen verschillend. Vrouwen zijn kwetsbaarder voor de gevolgen door armoede, lagere scholing, fysieke en culturele beperkingen. Dit resulteert in bijkomende belasting van vrouwen, meer tijd moet worden besteed aan zorgtaken, waardoor er minder tijd over is voor informatie, scholing, sociale participatie, verwerven van een inkomen. Dit alles beïnvloedt de genderverhoudingen. Positief is dat vrouwen een rijke ervaring en kennis van de natuur hebben en over betere overlevingsstrategieën beschikken.

Aangezien vrouwen in verhouding erger getroffen worden door armoede, minder inkomen en welstand kunnen verwerven, zijn ze ook zwaarder getroffen door economische omstandigheden. Daarom zullen hogere efficiëntienormen minder negatief doorwegen dan hogere belastingen op armen en vrouwen voor het behalen van klimaatnormen.

Hernieuwbare energie : de technologieën zijn niet aangepast aan de behoeften van vrouwen, financieringsprogramma's sluiten vrouwen uit. Vrouwen hebben minder technische kennis.

Genderanalyse van marktgerichte benadering is absoluut noodzakelijk. Vrouwen hebben een beperkte toegang tot financieringen; vrouwen worden benadeeld in de toekenning van financiële steun. Vrouwen moeten inspraak hebben in alle fases en aspecten van financiële steun.

Besluit:

Waarom is een genderbenadering in energievoorziening en energiebeleid noodzakelijk?

Doelstellingen en prioriteiten in bescherming van het klimaat vereist inzichten en expertise van zowel vrouwen als mannen

Voorkeuren en vermogen om broeikasgassen te reduceren zijn anders voor vrouwen en mannen

Kwetsbaarheid van vrouwen tegenover de invloeden van klimaatveranderingen is anders dan bij mannen

Overheid is verantwoordelijk voor een eerlijke verdeling van de toelagen van klimaatprogramma's.

Debat

Tijdens het debat werden de voorstellen van politica's Joke Schauvliege, Katrien Partyka, Tinne Rombouts en Brigitte De Pauw becommentarieerd/bekritiseerd door een panel experts op het vlak van milieu, armoede, mobiliteit, energieproductie en energieconsumptie.

Slotwoord

Els Van Hoof, voorzitter V&M

Deze debatavond betekent voor Vrouw & Maatschappij een startpunt voor nog meer denkwerk en acties rond dit nieuwe thema.